

मीमांसान्यायप्रकाशः – 2

अवशिष्टो भागः

Program in which it is offered: Shastri Fifth Semester

Course Category: Core

Course Code - VK137

Course Credit Structure: 3

- **Lecture: 3**
- **Tutorial:**
- **Practical: N.A.**

Contact Hours per week: 3

1. Introduction

पूर्वमीमांसाशास्त्रीयप्रकरणग्रन्थेष्वन्यतमः मीमांसान्यायप्रकाशाख्यो ग्रन्थः मीमांसाशास्त्रे प्रवेशार्थम् अत्यन्तमुपकारको वर्तते। अद्वैतवेदान्तशास्त्रप्रतिपाद्यार्थानां ज्ञाने पूर्वमीमांसाशास्त्रप्रतिपाद्यानां पदार्थानां ज्ञानमत्यन्तमुपकरोतीति धिया अयं ग्रन्थः अत्र पाठ्यक्रमे स्थापितः। अस्य ग्रन्थस्य अध्ययनं सत्रद्वये सम्पत्स्यते। तत्र चतुर्थसत्रे समाख्यानिरूपणान्तो भागः स्थापितः। अस्मिन् पञ्चमे सत्रे अवशिष्टो भागः पाठ्यत्वेन निर्धारितः।

2. Course Objectives

- निर्दिष्टग्रन्थभागस्थानां विषयाणां परिज्ञानम्

3. Prerequisites

- शास्त्राध्ययनेऽभिरुचिः
- तर्कसङ्ग्रहदीपिकाज्ञानम्
- सामान्यव्याकरणज्ञानम्

4. Readings

आपदेवप्रणीतः मीमांसान्यायप्रकाशः टिप्पण्यादिसमलङ्कृतः वक्रे इत्युपाह्वगंगाधरभट्टसूनुना महादेवशर्मणा पूर्वसंस्कृतस्य 1चतुर्थ संस्करणम्, सत्यभामाबाई पाण्डुरङ्ग, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई।

5. Module-wise topics

Module -1 - प्रयोगविध्यधिकारविध्योर्निरूपणम्

Sessions: 9

Objectives -

- निर्दिष्टविषयाणां ज्ञानम्

Topics -

- उपकारकद्वयनिरूपणम्
- क्रमनिरूपणम्
- क्रमभेदाः
- क्रमाणां प्राबल्यदौर्बल्यविचारः
- अधिकारविधिनिरूपणम्

Readings -

आपदेवप्रणीतः मीमांसान्यायप्रकाशः टिप्पण्यादिसमलङ्कृतः वक्रे इत्युपाह्वगंगाधरभट्टसूनुना महादेवशर्मणा पूर्वसंस्कृतस्य चतुर्थं संस्करणम्, सत्यभामाबाई पाण्डुरङ्ग, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई।

Module -2 - विधित्रैविध्यनिरूपणम्

Sessions: 9

Objectives -

- निर्दिष्टग्रन्थभागस्थविषयाणां ज्ञानम्

Topics -

- मन्त्रनिरूपणम्
- अपूर्वविधिस्वरूपविचारः
- नियमविधिस्वरूपविचारः
- परिसङ्ख्याविधिविचारः
- परिसङ्ख्यायाः त्रिदोषत्वम्

Readings -

आपदेवप्रणीतः मीमांसान्यायप्रकाशः टिप्पण्यादिसमलङ्कृतः वक्रे इत्युपाह्वगंगाधरभट्टसूनुना महादेवशर्मणा पूर्वसंस्कृतस्य चतुर्थं संस्करणम्, सत्यभामाबाई पाण्डुरङ्ग, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई।

Module -3 - नामधेयविचारः

Sessions: 15

Objectives

- निर्दिष्टभागस्य विषयपरिज्ञानम्

Topics -

- नामधेयनिरूपणम्
- मत्वर्थलक्षणाभयात्कर्मनामधेयत्वम्
- वाक्यभेदभयान्नमधेयत्वम्
- तत्प्रख्यशास्त्रानामधेयत्वम्
- तद्व्यपदेशानामधेयत्वम्

Readings -

आपदेवप्रणीतः मीमांसान्यायप्रकाशः टिप्पण्यादिसमलङ्कृतः वक्रे इत्युपाह्वगंगाधरभट्टसूनुना महादेवशर्मणा पूर्वसंस्कृतस्य चतुर्थं संस्करणम्, सत्यभामाबाई पाण्डुरङ्ग, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई।

Module -4 - निषेधनिरूपणम्

Sessions - 7

Objectives -

- निर्दिष्टग्रन्थभागस्थविषयाणां परिज्ञानम्

Topics -

- निषेधस्वरूपम्
- विधिनिषेधयोर्भिन्नार्थत्वम्
- पर्युदासप्रतिषेधयोर्लक्षणम्
- पर्युदासोपसंहारयोर्वैलक्षण्यविचारः

Readings -

आपदेवप्रणीतः मीमांसान्यायप्रकाशः टिप्पण्यादिसमलङ्कृतः वक्रे इत्युपाह्वगंगाधरभट्टसूनुना महादेवशर्मणा पूर्वसंस्कृतस्य चतुर्थं संस्करणम्, सत्यभामाबाई पाण्डुरङ्ग, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई।

Module- 5 - लिङ्गार्थविचारः

Sessions : 5

Objectives -

- निर्दिष्टग्रन्थभागस्थविषयाणां ज्ञानम्

Topics -

- अर्थवादस्वरूपम्
- शाब्दीभावनाविचारः

- लिङ्गर्थविचारः
- आर्थीभावनाविचारः

Readings -

आपदेवप्रणीतः मीमांसान्यायप्रकाशः टिप्पण्यादिसमलङ्कृतः वक्रे इत्युपाह्वगंगाधरभट्टसूनुना महादेवशर्मणा पूर्वसंस्कृतस्य चतुर्थ संस्करणम्, सत्यभामाबाई पाण्डुरङ्ग, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई। ।

6. Pedagogy

शास्त्रीयविषयाणां पारम्परिकरीत्या आधुनिकप्रणाल्या प्रयोगमाध्यमेन प्रतिविषयं सम्भवद्दृष्टान्तमाध्यमेन च अध्यापनं भविष्यति।
प्रतिसप्ताहमधीतविषयाणामनुवादश्च भविष्यति।

7. Evaluation Pattern:

Sr. No.	Evaluation Pattern	Percentage
१.	अधीतविषयाणामनुवाद :	15 %
२.	अभिलेखः	15%
२.	अर्द्धवार्षिकी परीक्षा	25 %
३.	वार्षिकपरीक्षा	45 %